

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy:

- „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az élelmiszer-adalékanyagok, az élelmiszeripari enzimek és az élelmiszer-aromaanyagok egységes engedélyezési eljárásának létrehozásáról”
- „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az élelmiszeripari enzimekről, valamint a 83/417/EGK tanácsi irányelv, az 1493/1999/EK tanácsi rendelet, a 2000/13/EK irányelv és a 2001/112/EK tanácsi irányelv módosításáról”
- „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az élelmiszerekben és azok felületén használható aromaanyagokról és egyes, ízesítő tulajdonságokkal rendelkező élelmiszer-összetevőkről, valamint az 1576/89/EGK tanácsi rendelet, az 1601/91/EGK tanácsi rendelet, a 2232/96/EK rendelet és a 2000/13/EK irányelv módosításáról”
- „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az élelmiszer-adalékanyagokról”

COM(2006) 423 final – 2006/0143 (COD)

COM(2006) 425 final – 2006/0144 (COD)

COM(2006) 427 final – 2006/0147 (COD)

COM(2006) 428 final – 2006/0145 (COD)

(2007/C 168/06)

2006. szeptember 11-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 37. és 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgybán.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2007. március 21-én elfogadta. (Előadó: Antonello PEZZINI)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. április 25-26-án tartott 435. plenáris ülésén (az április 25-i ülésnapon) 127 szavazattal, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB kedvezően fogadja az adalékanyagokkal, enzimekkel és aromaanyagokkal, valamint a közös engedélyezési eljárásokkal kapcsolatos javaslatcsomagot, mivel ennek révén hatékony és versenyképes belső piac hozható létre, ami biztosítja az élet, valamint az emberi egészség védelmének magas szintjét.

1.2 Az EGSZB véleménye szerint a biztonság értékelésének végrehajtási módozatairól szóló világos és összehangolt szabályok (amelyek biztos és előre látható határidőket, valamint mérsékelt költségeket irányoznak elő) garanciát jelentenek a fogyasztók és a (különösen a kisebb) gyártók számára egyaránt.

1.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság egyszerűsítési célkitűzésével, amely az adalékanyagok, az aromák és az enzimek ágazatának összehangolására, valamint e terület koherenciájának növelésére irányul. Ennek eszköze az ezen anyagok engedélyezéséhez kialakított egységes, közös eljárás elfogadása.

1.4 Az EGSZB szerint az EU teljes területén érvényes egységes engedélyezés létrehozásának lehetősége közép- és hosszú távon nagy előnyt jelenthet az egységes piac számára. Mindenesetre figyelembe kell venni az új szabályozások hatásait az importált termékekre.

1.4.1 Európa folytonos versenyben van a világpiacon a kivétel és a behozatal tekintetében egyaránt, az előírt jogszabályok pedig gyakran nagyobb terhekkel járnak, mint a Codex

Alimentariusban foglaltak; mindez az európai vállalkozásokat – különösen a kisvállalkozásokat – sújtó versenytorzulásokhoz vezethet.

1.5 Az EGSZB kedvezően ítéli meg a javasolt eljárást, azaz a közösségi listán eszközölt módosítások komitológiai eljárás keretében való megvitatását, amennyiben továbbra is garantálják a szigorú átláthatósági kritériumokat, a gyártókkal és a fogyasztókkal folytatandó állandó párbeszédet, valamint az innovációra és a termékfejlesztésre irányuló gyors mechanizmusokat.

1.6 Az EGSZB támogatja az EFSA (Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság) tevékenységének erősítését, az átlátható, tudományos adatokon és a fogyasztók biztonságát szolgáló objektív érveken alapuló kockázatértékelés érdekében.

1.7 Az EGSZB javasolja az EFSA eljárásainak, valamint emberi és pénzügyi erőforrásainak megerősítését, hogy ily módon biztosítható legyen az értékelések magas minősége, átláthatósága és függetlensége, a bizalmas kezelés kritériumainak teljes betartásával.

1.8 Az EGSZB hasonlóan ésszerűnek tartja az adalékanyagok, az enzimek és az aromák fogyasztása és használata tagállamok általi nyomon követésének megerősítését, amelyet az iparág által szolgáltatott adatokat is felhasználó, hatékony módszerekkel kell lefolytatni.

1.9 Az EGSZB kedvezően ítéli meg az adalékanyagok, az enzimek és az aromák pozitív listájának rendszeres felülvizsgálatát, feltéve, ha ez a fogyasztókkal és a gyártókkal folytatandó állandó, strukturált párbeszédre alapul, és nem jár többletterhekkel sem a költségek, sem az időráfordítás tekintetében.

2. Indokolás

2.1 A tudomány és a technológia terén elért előrehaladás lehetővé teszi a jobb minőségű élelmiszerek előállítását, többek között a kis mennyiségű élelmiszeripari enzim, élelmiszeraromaanyag és -adalékanyag felhasználásának köszönhetően. A tudomány és a technológia fejlődése ugyanakkor azt is lehetővé teszi, hogy elkerüljük ezen anyagok nem megfelelő felhasználását.

2.2 A közösségi jogszabályoknak „a szántóföldtől a konyhaasztalig” elv alapján történő javítására tett erőfeszítések keretében az élelmiszerbiztonságról szóló fehér könyvben – amellyel kapcsolatban az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság már kifejtette véleményét ⁽¹⁾ – az Európai Bizottság bejelentette az adalékanyagokra és az aromaanyagokra vonatkozó hatályos jogszabályok naprakésszé tételére és kiegészítésére, valamint az élelmiszeripari enzimekre vonatkozó különös rendelkezések megállapítására irányuló szándékát (a fehér könyv 11. és 13. fellépése).

2.3 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság mindig is egyetértett azzal a célkitűzéssel, hogy biztosítani kell a belső piac megfelelő működését, ugyanakkor gondoskodni kell az élet és az emberi egészség magas szintű védelméről. Ismételten felhívta a figyelmet arra, hogy az EU-ban az élelmiszerbiztonságot illetően átfogó és integrált megközelítésre van szükség.

2.4 Az EGSZB szerint a jogszabályoknak le kell fedniük a teljes európai élelmiszeripari láncot, a szántóföldtől a konyhaasztalig. Minden egyes láncszemnek egyformán erősnek kell lennie, az Európai Bizottságnak pedig garantálnia kell a közösségi jogszabályok tényleges alkalmazását ⁽²⁾.

2.5 Az enzimek, aromák és adalékanyagok engedélyezésére irányuló közös eljárás elfogadása az Európai Bizottság által benyújtott javaslatcsomag egyik legfontosabb, innovatív eleme. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság ezért egyetért az Európai Bizottság egyszerűsítésre irányuló célkitűzésével, amely ezen ágazatok harmonizálását célozza. Mindez lehetővé teszi, hogy az egyes tagállamoknak ne kelljen külön-külön engedélyezési eljárást lefolytatni. Ezáltal megszüntethetők a kettős engedélyezési rendszerek, és jelentősen csökkenthetők a közigazgatási és ügyintézési költségek.

2.6 Ami az **adalékanyagokat** illeti, már megtörtént az élelmiszeripari adalékanyagokra vonatkozó szabályozás európai szintű harmonizációja. E szabályozás szerint jelenleg körülbelül 330 engedélyezett élelmiszeripari adalékanyag van; folyamatosan kerülnek benyújtásra engedélyezési kérelmek új adalékanyagokra vagy a már engedélyezett új felhasználásmódjaira vonatkozóan.

2.6.1 E kérelmek elbírálásához kellően részletes adatokkal kell rendelkezni ezen anyagok felhasználásával és jellemzőivel kapcsolatban, különösen a kockázatkezelésre vonatkozó döntések esetében.

⁽¹⁾ Lásd a CESE 585/2000. sz., 2001. május 26-i véleményét (előadó: Ataide Ferreira). HL C 204., 2000.7.18.

⁽²⁾ Lásd a 1. lánkjegyzetet.

2.7 Az aromaanyagokra és az enzimekre vonatkozó tervezett harmonizációnak köszönhetően egyszerűsödnek az új engedélyezési eljárások, és csökkennek mind a technikai adatlapok frissítéséhez, mind a címkézés módosításaihoz kapcsolódó költségek.

2.8 Ami az **enzimeket** illeti, a nemzeti szabályozások eltérései által előidézett jelenlegi jogbizonytalanság azzal a kockázattal jár, hogy torzulásokat eredményez az élelmiszeripari enzimek piacán, valamint közigazgatási és pénzügyi többletkiadásokat okoz a különböző tagállamokban. Ezenkívül a harmonizációra irányuló beavatkozás hiányában továbbra is különböző védelmi fokozatok maradnának érvényben, mivel az egyes tagállamokban eltér az élelmiszeripari enzimekhez kapcsolódó kockázatok megítélése, a biztonsági értékelés és e terület szabályozása.

2.8.1 Fel kell hívnunk azonban a figyelmet arra, hogy míg egyrészt a közösségi szinten harmonizált jogszabályok hiánya akadályozhatja az érintett termékek szabad mozgását és a kereskedelmet a gyártó ágazat számára, másrészt a harmonizáció – akár a biztonsági értékelés, akár az élelmiszeripari enzimek használatára vonatkozó engedélyezések vonatkozásában – jelentős beruházásokkal járhat, főként az engedélyezési költségek miatt, amelyek a becslések szerint enzimenként 150-250 000 ⁽³⁾ euróra rúgnak.

2.8.2 Az élelmiszeripari enzimek egyébként folyamatosan fejleszti a technológiákat és a folyamatokat, hogy megújítsa és javítsa az élelmiszeripari termelést; azonban nem becsülheti alá a kémiai jellegű kockázatokat – például az allergiákat, a toxicitást és a maradék mikrobiológiai aktivitást. Ezek az esetleges kockázatok szükségessé teszik a fogyasztói biztonság folyamatos értékelését, különösen a géntechnológiailag módosított szervezetekből származó enzimek tekintetében.

2.9 Ami az élelmiszerekben és azok felületén használható **aromaanyagokra** és egyes, ízesítő tulajdonságokkal rendelkező élelmiszer-összetevőkre vonatkozó jogszabályt illeti, hatékonyabb engedélyezési eljárásra lenne szükség a körülbelül 2 600, az élelmiszerekben és azok felületén használható aromaanyagot tartalmazó „pozitív lista” kezeléséhez.

2.9.1 Nyilvánvaló, hogy az aromaanyagokról szóló jogszabályok összehangolása jobb helyzetbe hozhatja az Európai Uniót, amikor az aromaanyagok Codex Alimentarius-rendszerben történő feltüntetéséről tárgyal a harmadik országokkal; ezáltal kiküszöbölhetők az európai vállalkozásokat, főként a kvv-eket sújtó hátrányok is.

2.9.2 Az EU egységes és integrált aromaanyag-piacának létrehozásával az európai ipar képes lesz megtartani vezető helyét az aromaanyagok előállításában és kifejlesztésében.

2.9.3 Nem szabad azonban alábecsülni azt a többletmunkát, amelyet az aromaanyagok címkézése terén bevezetendő új jogszabályoknak való megfelelés tesz majd szükségessé.

2.10 Az EGSZB szerint az élelmiszer-adalékanyagok, az élelmiszeripari enzimek és az aromaanyagok biztonságára irányuló független, átlátható és jó minőségű értékeléshez szükséges, hogy az Európai Élelmiszerbiztonsági Ügynökséget ellássuk a megfelelő forrásokkal és eszközökkel, valamint új eljárások kerüljenek kialakításra.

⁽³⁾ Vö. SEC(2006) 1044 3.3. pont.

2.11 Az Európai Parlamenttel való együttdöntésre alapuló döntéshozatali folyamatokról a komitológiai eljárásokra való áttéréshez – amelynél az engedélyezések érdekében a bizottságokhoz kell fordulni – a fogyasztókat érintő előnyök biztonságos voltát értékelő, világos és átlátható kritériumok szükségesek.

2.12 Ahogyan az EGSZB ezt már korábbi véleményeiben (*) is kifejtette, értékelési kritériumok – például a fogyasztói bizalom növekedése/csökkenése, az esetleges élelmiszerválságok kezelése, az érdekelték közötti szorosabb együttműködés stb. – szükségesek az élelmiszerbiztonság területén elért előrelépések értékeléséhez, valamint annak megítéléséhez, hogy az új rendszer megfelel-e a várakozásoknak.

3. Az európai bizottsági javaslat

3.1 Az Európai Bizottság által bemutatott javaslatcsomag az élelmiszer-adalékanyagokkal és az -aromaanyagokkal kapcsolatos jelenlegi jogszabályok pontosítására irányul, és új jogszabályokat vezet be az élelmiszeripari enzimekkel kapcsolatosan, azon a javaslaton túl, amely az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) által kiadott tudományos véleményeken alapuló közös engedélyezési eljárások bevezetését célozza mindhárom szektorban.

3.2 **Élelmiszer-adalékanyagok.** Az új jogszabályok az élelmiszer-adalékanyagok engedélyezési rendszerének egyszerűsítésére és „karcsúsítására” irányulnak, amit jelenleg a 89/107/EGK irányelv szabályoz. Az adalékanyagok új pozitív listájára való felvételhez szükséges engedélyezések az EFSA élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos kockázatértékelési keretén alapulnak, a 178/2002/EK rendeletben foglaltaknak megfelelően. Javasolják ezenkívül a jelenlegi engedélyezési rendszer technikai szempontjainak felülvizsgálatát, és új, harmonizált közösségi rendelkezéseket jelölnek meg a más adalékanyagokban használt adalékanyagokra vonatkozóan.

3.3 **Enzimek.** A javaslatban szerepel az élelmiszeripari enzimek értékelésére, jóváhagyására és ellenőrzésére irányuló új szabályozási keret, valamint az élelmiszerekben technológiai céllal használt valamennyi enzim pozitív listájának létrehozása az EFSA kedvező tudományos véleménye alapján. Hasonlóképpen előirányozták a technológiai segédanyagként használatosaktól eltérő élelmiszeripari enzimek címkézésére vonatkozó rendelkezéseket is.

3.4 **Aromák.** A javaslat tartalmazza a 88/388/EGK irányelvben meghatározott általános szabályok felülvizsgálatát annak érdekében, hogy a jogszabályokat a technológiai és tudományos haladáshoz lehessen igazítani. Ehhez új rendelet elfogadására van szükség, amely világosabb szabályokat határoz meg az alábbiakra vonatkozóan:

- bizonyos anyagoknak az EFSA véleményeiben engedélyezett maximális szintjei,
- azon aromaanyagok és alapanyagok „közösségi listája”, amelyek élelmiszerekben és azok felületén való felhasználása engedélyezett,
- az aromaanyagok és az ízesítő tulajdonságokkal rendelkező élelmiszer-összetevők használatára vonatkozó szigorúbb feltételek,
- világos és egységes címkézési szabályok.

(*) Lásd a CESE 404/2001. sz., 2001. március 28-i véleményét (előadó: VERHAEGHE), HL C 155., 2001.5.29.

3.5 **Közös engedélyezési eljárás.** A javaslat egységes, közös eljárás bevezetésére irányul az élelmiszer-adalékanyagok, -aromaanyagok és az élelmiszeripari enzimek engedélyezése tekintetében, a biztonság EFSA részéről történő értékelésével, valamint a kockázatkezeléssel. A jóváhagyás tervezett szakaszaiban a tagállamok és az Európai Bizottság szabályozási bizottsági eljárás keretében tevékenykednek. A javaslat azzal a feladattal bízta meg az Európai Bizottságot, hogy az EFSA tudományos értékelései alapján az érintett anyagok minden egyes kategóriájára nézve állítson fel pozitív listát, amelyet naprakésszé kell tennie. Amennyiben egy anyagot felvesznek e listák egyike-re, az azt jelenti, hogy felhasználása a közösségi piacon valamennyi gazdasági szereplő számára általánosan engedélyezett.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB kedvezően fogadja az adalékanyagokkal, enzimekkel és aromaanyagokkal, valamint a közös engedélyezési eljárásokkal kapcsolatos javaslatcsomagot, mivel ennek révén hatékony, valóban egységes és az import-export szempontjából is versenyképes belső piac hozható létre, ami biztosítja az élet, valamint az emberi egészség védelmének magas szintjét.

4.2. Az EGSZB véleménye szerint a javasolt jogi eszköz – a rendelet – garanciát jelent az irányelv révén való szabályozás átültetése során lehetséges különböző értelmezésekkel szemben.

4.3 Az Európai Unió teljes területén érvényes egységes engedélyezés lehetősége az EGSZB véleménye szerint közép-, illetve hosszú távon nagy előnyt jelent az egységes piac szempontjából.

4.3.1 Figyelemmel kell azonban lenni arra, hogy milyen hatással lesznek az új szabályozások az importált termékekre, valamint arra a tényre, hogy Európa a világpiacra versenyben lévő nagy importőr – a közösségi jogszabályok viszont nagyobb terhet jelentenek, mint a Codex Alimentarius által jelenleg előírtak. Ez utóbbit tehát módosítani kellene, hogy az európai vállalkozások ne kerüljenek hátrányos helyzetbe.

4.4 Az Európai Bizottság által elfogadott lehetőség, azaz, hogy a közösségi lista a komitológiai eljárás keretében módosulhasson, egy lépést jelenthet a jó irányba, akár az ipar, akár a civil társadalom szempontjából. Ennek feltétele, hogy megőrződjenek a magas szintű átláthatósági kritériumok, ugyanakkor lépést lehessen tartani az innovációval, valamint az új és jobb termékek kifejlesztésével, az allergiák kialakulása elleni küzdelem tekintetében is.

4.5 Az EGSZB véleménye szerint az EFSA tevékenységének pozitívuma, hogy tudományos adatokra és objektív érvekre támaszkodó, átlátható kockázatértékelési eljárásokon alapul.

4.6 Az EGSZB véleménye szerint az EFSA-ra ruházott új feladatokkal párhuzamosan erősíteni kellene eljárásait, valamint emberi és pénzügyi erőforrásait, hogy ily módon biztosítható legyen az értékelések magas minősége, átláthatósága és függetlensége, a bizalmas kezelés kritériumainak teljes körű betartásával.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Közös engedélyezési eljárás

5.1.1 Az EGSZB szerint az EFSA véleményének tartalmaznia kell a végrehajtási intézkedéseket – beleértve a kérelem tartalmát, elkészítését és bemutatását, a kérelmek érvényességének ellenőrzésével kapcsolatos megállapodásokat, valamint a 9. cikkben foglalt információk típusát.

5.1.2 A közösségi lista naprakésszé tételét illetően az engedélyezési rendszer által előírt határidőket rövidebbre kellene szabni, ily módon az Európai Bizottság szabályozási javaslatára rendelkezésre álló időt kilencről három hónapra lehetne csökkenteni. Ez lehetővé tenné az engedélyezési vizsgálat teljes ciklusának 12 hónap alatt való lefolytatását.

5.1.3 Hasonlóképpen az EFSA vagy az Európai Bizottság általi értékelés időtartamának a 10. cikkben meghatározott különleges esetekben való kiterjesztésénél mindenképpen szükség lenne egy maximális időtartam kijelölésére a rendeletben.

5.1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a közös engedélyezési eljárásba be kellene foglalni a listák rendszeres felülvizsgálatára és naprakésszé tételére vonatkozó rendelkezést, az ehhez kapcsolódó költségek és terhek korlátozásával. Mindez a gyártókkal, valamint a fogyasztókkal folytatott állandó és strukturált párbeszéd alapján történjen.

5.1.5 A közösségi engedélyezési rendszert semmi esetre sem lenne szabad a külkereskedelmet gátló technikai akadályok létrehozásának igazolására felhasználni. Az import-exportban ki kell tehát zárni a költséges tesztek és tanúsítványokat.

5.2 Adalékanyagok

5.2.1 Az „ésszerű technológiai igények”, valamint a „fogyasztók számára nyújtott előnyök” meghatározásának 5. cikkben foglalt kritériumait pontosítani kellene.

5.2.2 A címkézés 20. cikkben foglalt szabályaival kapcsolatban a nagyközönség által világosan érthető és azonosítható, valamint az egész Közösségben egységes információkra lenne szükség.

5.3 Enzimek

5.3.1 Az EGSZB kedvezően értékeli, hogy valamennyi technológiai szerepű élelmiszeripari enzim tartozzon a rendelet alkalmazási körébe, és váljon engedélykötelessé a közösségi pozitív listára való felvétel céljából.

5.3.2 Az EGSZB szerint az enzimek vonatkozásában is – hasonlóan az adalékanyagokhoz – ésszerű az értékelési kritériumok közé felvenni a „fogyasztó számára nyújtott előnyöket”.

5.3.3 A címkézést illetően az EGSZB kiemeli: mind a gyártók, mind a fogyasztók számára szükséges az átláthatóság, valamint a közösségi szinten egységes és a felesleges bonyolultságot nélkülöző követelmények.

5.3.4 Az EGSZB szerint el kellene kerülni a vertikális jogalkotásban a pozitív listák megőrzését, hiszen ez az enzimek kettős engedélyezési rendszerének kialakulásához vezetne. A korábbi irányelveket és rendeleteket a lehető leghamarabb módosítani kellene, hogy a javasolt új szabályozás hivatkozási alapja egységes legyen.

5.4 Aromanyagok

5.4.1 Az EGSZB szerint ésszerű lenne az értékelési kritériumok hozzáigazítása az élelmiszer-adalékanyagok vonatkozásában alkalmazott kritériumokhoz. A kritériumok között szerepelnie kellene a „fogyasztó számára nyújtott előnyöknek”.

5.4.2 Az EGSZB véleménye szerint a fogyasztóknak a 14. cikkben foglaltaknak megfelelően világosabb tájékoztatást kell kapniuk az élelmiszerekben használt aromanyagok természetével és származásával kapcsolatban.

Kelt Brüsszelben, 2007. április 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS